

रे.दि.मु.नं.६६९/२००३ मधील निशाणी १४४ वरील आदेश

१. प्रस्तूतचा अर्ज वादीने याने दिवाणी प्रक्रिया संहिता ऑर्डर ६ रूल १७ अन्वये दावा दुरुस्ती साठी दाखल केला आहे.

२. वादी याचे असे कथन आहे की वादीने प्रस्तूतचा दावा प्रतिवादी विरुद्ध भाडेकरू हक्काने असलेल्या दावा जागेचा कब्जा मिळावा म्हणून दाखल केला आहे. त्यामध्ये दावा मिळकतीचे जे वर्णन केले आहे त्या मध्ये सि.स.नं.५९६ चा उल्लेख नजरचुकीने झालेला आहे. सदर दावा कलम १ यात वर्णन केलेल्या मिळकतीतील नवीन बांधकाम हे एकत्रीतपणे केले गेलेने त्यानुसार बांधकाम परवाना इत्यादी प्राप्त करणेत आलेला होता. सदर सि.स.नं.५९६ पैकी कोणताही भाग प्रतिवादी कडे भाडेकरू हक्काने नाही हीबाब प्रतिवादी देखील मान्य करीत आहेत. सबब नजरचुकीने झालेला वरील उल्लेख दावा अर्जातून खोडून काढून टाकणे जरूरीचे झाले ओ. असे केल्याने दाव्यात मुळ मागणीत अगर रचनेत कोणताही फरक होत नाही. सदरची दुरुस्ती फार्मल स्वरूपाची आहे म्हणून त्यांनी प्रस्तूतचा अर्ज मंजूर करणेची विनंती केली आहे.

३. प्रतिवादीने सदर अर्जास आपले म्हणणे नि.१४६ कडे दाखल केले आहे. त्याचे असे कथन आहे की सदरचा दावा सुरु होवून साक्षीदारांचा जबाब पूर्ण झाला आहे व त्या नंतर प्रतिवादीतर्फे साक्षीदारांचा सरतपास होवून उलटतपास सुरु झालेला आहे. अशा परिस्थितीत पुरावा सुरु झाले नंतर सी.पी.सी. मधील तरतूदीनुसार दाखल केलेला अर्ज कायद्याने चालणेस पात्र नाही. त्यांचे पूढे असे कथन आहे की प्रतिवादीने दाव्याचे कैफियतीमधे पॅरा ९ मध्ये दावा मिळकतीचे वर्णन चुकीचे असल्याचे नमूद केले होते व त्या नुसार कोर्टाने मुद्दा क्र.१ काढला आहे. त्या नंतर वादीने त्याच चुकीच्या मिळकतीच्या वर्णनाच्या आधारे दावा सुरु केलेने व ते मिळकतीचे वर्णन पूराव्याअंती चुकीचे असलेचे सिध्द झालेने, सदरची दुरुस्ती केल्याने दाव्याचे स्वरूप पूर्णपणे बदलणार आहे. वरील कारणास्तव सदरचा अर्ज फेटाळण्यात यावा असे त्यांचे कथन आहे.

४. वादी व प्रतिवादी यांच्या परस्पर कथनावर खालील मुद्दे या अर्जाच्या

निकालासाठी उपस्थित होत असून त्यांचे निष्कर्ष खालील कारणमिमांसेच्या आधारे देण्यात आले.

	मुद्दे		निष्कर्ष
१.	वादी मागणी केलेल्या अर्जांनुसार दुरुस्ती करू शकतो काय ?	...	नाही
२.	आदेश काय ?	...	अंतिम आदेशाप्रमाणे.

कारणमिमांसा

मुद्दा नं. १ चे संदर्भात -

५. प्रतिवादी व वादी यांच्या वकीलांचा युक्तीवाद ऐकला. वादीने आपले कथनाचे समर्थनार्थ मा.उच्च न्यायालयाच्या खालील निकालपत्रांचा आधार घेतला. सदरचे निकालपत्र हे इंग्रजीत असल्याने ते जसेच्या तसे नमूद केले आहेत.

1. **Kamlesh S/o.Jagannath Suryavanshi and another V/s. Kalyan s/o Shishir Kumar Dutta and another** reported in **2013 (6) Mh.L.J.193** wherein it has held that,

“Amendment of pleadings. Must be allowed to do substantive justice between the parties. An amendment sought for by a litigant either as plaintiff or defendant ought to be allowed by the Court to reduce/minimize the litigation between the parties to avoid multiplicity of proceedings. While allowing an amendment application in respect of pleadings, a Court cannot be expected to go into the merits and demerits of the amendment. Delay to prefer amendment or negligence may be penalized by imposing reasonable cost but not by the complete or blanket refusal to amend the plaint.”

2. **Prabhakar Xembu Bhandari and another V/s. State of Goa and others** reported in **2013 (6) Mh.L.J.440** wherein it has held that,

“What is prohibited by way of an amendment is only to alter cause of action in the suit. Order 6 Rule 17 is to ensure that the parties get an opportunity to place on record all the relevant facts in their pleadings so as to promote the ends of justice and not defeat it.”

६. या उलट प्रतिवादीच्या वकीलांनी आपले कथनाचे समर्थनार्थ मा.उच्च न्यायालयाच्या खालील निकालपत्रांचा आधार घेतला. सदरचे निकालपत्र हे इंग्रजीत असल्याने ते जसेच्या तसे नमूद केले आहेत.

1. **Rohit K.Kapadia and another V/s. Perviz J.Modi** reported in **2013 (4) Mh.L.J.940** wherein it has held that,

“Amendment of pleadings after commencement of trial. Party must set out the facts and circumstances. It is for the Court to decide whether or not the party could have raised the matter after exercise of due diligence, having regard to the pleadings made in that behalf.”

2. **Kvidyabai & Ors V/s. Padmalatha & Anr** reported in **2009 SAR (Civil) 149** wherein it has held that,

“Order VI Rule 17. Amendment of pleadings after hearing of a case begins. Pre-conditions that in spite of due diligence the parties could not have raised the matter before commencement of trial, are not fulfilled. Amendment is not to be allowed.”

3. **Mashyak Grihnirman Sahakari Sanstha Maryadit V/s Usman Habib Dhuka & Ors** reported in **2013 SAR (Civil) 717** wherein it has held that,

“ Omission to sue for one of several reliefs at the time of filing the suit originally. Non obtaining leave of the Court for such omission. Consequence of. Petition for amendment of plaint under Order VI Rule 17, CPC for

bringing in such omitted relief. Failure of plaintiffs to show that the proposed amendment is necessary for determination of real question in controversy between the parties and so also to show that in spite of “due diligence” they could not bring the same on record. Plaintiffs found not entitled for amendment of plaint, by trial Court. Reversal of trial Court’s order by High Court in writ petition under Article 227 of the Constitution of India and permitting plaintiffs to make amendment in the plaint as sought for. held not justified. Order of High Court set aside, restoring that of the trial Court.”

4. **Kharinarayan G. Bajaj and another V/s. Vijay Agarwal and others** reported in **2012 (2) Mh.L.J.106** wherein it has held that,

“Amendment of pleadings. Limitation. An application for amendment of pleadings must be made within the period prescribed by Article 137 of the Limitation Act.”

७. अभिलेखावरील दोन्ही बाजूंचे म्हणणे, कागदपत्रे व एकंदर परिस्थिती विचारात घेता असे निदर्शनास येते की वादीने प्रतिवादी विरुद्ध भाडेकरू हक्काने असलेल्या दावा जागेचा कब्जा मिळावा म्हणून प्रस्तूत दावा दाखल केला आहे. वादीचे वकीलांनी आपले युक्तीवादामध्ये सदरची दुरुस्ती महत्वाची असल्याचे न्यायालयाचे निदर्शनास आणून दिले. सदर कामी नि.१२ वर जे मुद्दे निश्चित करणेत आले होते ते रिकारस्ट करून नि.२७ वर दुसरे मुद्दे काढण्यात आलेले आहेत. त्यामुळे मुद्दा क्र.१ हा दावा मिळकतीचे वर्णन चुकीचे असल्या बद्दल आहे हा प्रतिवादीच्या वकीलाचा युक्तीवाद मान्य करता येण्या सारखा नाही.

८. अभिलेखावरील एकंदरीत परिस्थिती, कागदपत्रे व दोन्ही बाजूंचे युक्तीवाद विचारात घेतल्या नंतर असे निदर्शनास येते की, सदरचा दावा सन २००३ मध्ये दाखल करण्यात आलेला आहे. प्रतिवादीने त्याची कैफियत नि.११ पॅरा ९ मध्ये असा बचाव घेतला आहे की वादीना प्रथमतः किती जागा प्रत्यक्षात भाड्याने दिली होती हे निश्चित केल्या शिवाय जागेचा कब्जा मागता येणार नाही. दावा मिळकतीच्या वर्णनातील जागा व

नोंद भाडेपट्यातील जागेचे वर्णन पहाता ते एकमेकाशी जूळणारे नसल्याने अशा संदीग्ध व चुकीच्या वर्णनावरून आणलेला दावा चालू शकत नाही व तो रद्द करावा आणि प्रतिवादीने सदरची कैफियत दिनांक १.२.२००४ रोजी दाखल केली. पण तरी देखील वादीने दाव्यामध्ये दुरुस्ती केली नाही व त्या नंतर याच दाव्यातील वर्णना वरती वादी बँकेने स्वतःतर्फे साक्षीदार रमेश गुरुसिध्दापा बेले यांचे सरतपासाचे शपथपत्र नि.६० वर दिनांक २८.१.२०१३ रोजी दाखल केले. त्या नंतर प्रतिवादीने वादीला उलटतपासात प्रतिवादीला नक्की किती जागा भाड्याने दिली त्या बाबत प्रश्न विचारले. व त्यांनी उलटतपासात हे मान्य केले की सिटी सर्वे नं.५९६ पैकी कोणताही भाग प्रतिवादीच्या ताब्यात नाही. तसेच कागद बघून देखील त्याला सिटी सर्वे नं.५९६ पैकी कोणता भाग त्याच्या ताब्यात आहे का हे ही त्याला सांगता येत नाही. मिळकतीचे वर्णन चुकीचे लिहीले आहे हे त्याने मान्य केले आहे. त्या नंतर वादी बँकेने स्वतःतर्फे साक्षीदार क्र.२ श्रीनिवास गोपाळ कुलकर्णी यांना नि.१२९ वर तपासले. त्याने देखील त्याच्या उलटतपासात सिटी सर्वे नं.५९६ पैकी कोणताही भाग प्रतिवादीच्या ताब्यात नाही. तसेच कागद बघून देखील त्याला सिटी सर्वे नं.५९६ पैकी कोणता भाग त्याच्या ताब्यात आहे का हे ही त्याला सांगता येत नाही असे सांगितले. त्या नंतर वादी बँकेने साक्षीदार क्र.३ निखील निळकंठ पुजारी याची साक्ष नोंदविली आहे. त्या नंतर वादीने स्वतःचा पुरावा बंद करण्या अगोदर तरी सदरचा अर्ज देणे अपेक्षित होते पण प्रतिवादीच्या उलटतपास अंशतः झाले नंतर वादीने प्रस्तूतचा अर्ज दाखल केला.

९. हे खरे आहे की, कायद्याच्या प्रस्थापित तत्वानुसार दिवाणी प्रक्रीया संहिता आदेश ६ नियम १७ अन्वये दुरुस्ती अर्ज विचारात घेताना दाव्याच्या गुणावगुणाचा विचार करणे अपेक्षित नाही. तसेच दिवाणी प्रक्रीया संहिता आदेश ६ नियम १७ चा मुळ हेतू असा आहे की वादी व प्रतिवादी यांच्यातील वादाचा मुळ मुद्दा शोधून काढण्यासाठी खरी परिस्थिती अभिलेखावर आणून योग्य व न्याय दुरुस्ती करणे. पण अशी दुरुस्ती करत असताना दाव्याचे मुळ स्वरूप बदलणार नाही अथवा अशी दुरुस्ती केल्याने प्रतिवादीच्या बचावावर कोणताही परिणाम होणार नसेल तरच सदरच्या दुरुस्तीला अगदी अंतिम टप्प्यात देखील परवानगी देता येईल. दिवाणी प्रक्रीया संहिता आदेश ६ नियम १७ नुसार काम पुराव्याला लागल्या नंतर जर वादीला दाव्यात दुरुस्ती करायची असेल तर त्यांनी सदरची

दुरुस्ती तो पुरावा सूरु होणयाच्या अगोदर तो का करु शकला नाही याचा खुलासा करणे आवश्यक आहे. किंवा सदर दुरुस्तीला कारण पुरावा दिल्या नंतर घडणे अपेक्षित आहे. पण प्रस्तूत केस मध्ये प्रतिवादीने सन २००४ मध्ये त्याच्या कैफियतीमध्ये दावा मिळकतीचे वर्णन चुकीचे आहे. वादीने प्रतिवादीला नक्की किती जागा भाड्याने दिली आहे हे निश्चित करावे असे स्पष्ट कळविले असताना देखील वादीने त्याला दावा दुरुस्तीची संधी असताना देखील तशी दुरुस्ती केली नाही व आता दावा अंतिम टप्प्यात पोहोचलेला असताना दावा मिळकतीच्या वर्णना पैकी सि स नं.५९६ दाव्यातून वगळून टाकावा असे म्हणत आहेत. सदर दावा सन २००३ पासून प्रलंबित आहे. आणि तेव्हा पासून आजतागायत वादीने कोणत्याही संयुक्तीक व वाजवी कारणे शिवाय सदरची दुरुस्ती केलेली नाही. व आता अशा परिस्थितीत जरी वादीच्या वकीलांच्या म्हणण्याप्रमाणे त्यांना योग्य ती कॉस्ट करून दुरुस्तीला परवानगी द्यायची असे म्हंटले तरी देखील सदर दुरुस्ती केल्याने दाव्याचे मुळ स्वरूप बदलणार आहे. व प्रतिवादीचे अपरिमित नुकसान होणार आहे. त्यामुळे अशा परिस्थितीत कॉस्ट करून देखील दुरुस्ती मंजूर करणे उचित होणार नाही. त्यामुळे वादीने दाखल केलेल्या निकालपत्रातील वस्तुस्थिती आणि आपल्या केस मधील वस्तुस्थितीमध्ये तफावत असल्याने ते या केसला लागू पडत नाहीत.

१०. त्यामुळे अभिलेखावरील वस्तुस्थिती विचारात घेता सदरील अर्जामध्ये तथ्य नाही असे मला वाटते. म्हणून वरील सर्व गोष्टींचा विचार करता मी या तथ्य विषयक आणि विधिविषयक निर्णयाप्रत आलेली आहे की, न्यायाच्या व कायद्याच्या दृष्टीने सदरची दुरुस्ती वादीस करता येणार नाही म्हणून मी मुद्दा क्र. १ चे उत्तर नकारार्थी लिहून मुद्दा क्र. २ करिता खालील आदेश पारित करित आहे.

आ दे श

१. अर्ज नामंजूर करणेत येत आहे.
(खुल्या न्यायालयात जाहीर)

सांगली
दिनांक - ०९.१०.२०१४

(सौ. एच.ए.पाटील)
सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर, सांगली